

Ihmiset osaavat pitää melua itsestään; osaako luonto?

On joulukuun 16. päivä. Istun autossa, matkalla kotiin mittavilta joululahjastoksilta. Reissu oli onnistunut: vanhemmat, ystävät, kummit, naapurit ja kaimat... Kaikille on nyt jotakin. Vieressäni auton istuimella lepää viisi suurta muovikassillista tavaraa. Kannatan itse antimateriaalisia arvoja, mutta esineistähän kaikki ilahtuvat, eikö?

Samassa radiosta alkaa uutislähetys. Matalaääninen uutistenlukija luettelee vakavalla äänensävyllä tilastoja maapallon ympäristötilanteesta. Kasvihuonepäästöt ovat taas lisääntyneet, napajäätiköiden sulamisesta aiheutunut merenpinnan nousu on jälleen tehnyt täysin viihtyisästä alueesta elinkelvottoman, merillä lilluu ennätysmäärä muovijätettä.

Yhtäkkiä se kaikki materia, jonka olen juuri ostanut, ei tunnukaan ollenkaan niin mukavalta vieressäni.

Aloin miettiä ympäristöasioita vasta aivan äskettäin. Ajatuksenkulkuni muutos alkoi salakavalasti: kävin ensimmäisen lukiovuoteni toista puolikasta, kun päädyin sattumalta kahteen ympäristöaiheiseen keskusteluun. Ensimmäisellä kerralla olimme erään ystäväni kanssa tylsistyneitä, joten päädyimme etsimään netistä "syvällisiä kysymyksiä" ja vastailemaan niihin. Toisella kerralla hengasin kahden muun toverini kanssa, kun toinen heistä yllättäen veti puheenaiheeksi uutisen maailmamme merien muovijätetilanteesta. Hän puhui aiheesta varsin huolestuneeseen sävyyn, mutta se, mikä oikeasti jäi samana iltana mieleeni pyörimään kauhuelokuvan tavoin, oli hänen havainnollistavana materiaalinaan käyttämänsä artikkeli, tai tarkemmin sanoen artikkelin kuvat. Muovijätettä kelluu vesistöissämme paljon. Paljon isolla P:llä.

Sitten kului muutama kuukausi, kunnes törmäsin lehtijuttuun, gallupiin, joka koostui suomalaisten nykynuorten ajatuksista ympäristön tilanteesta ja luontomme suojelusta. Silloin minulla napsahti.

Ympäristömme tilanne on vakava, sen tietävät kyllä todellisuudessa lähes kaikki. Jokainen tämänkin tekstin lukija voi kyllä varmasti sanoa, että tietää ilmastonmuutoksen olevan muutakin kuin pelkkää iltasatua. Mutta kuinka moni oikeasti tietää, kuinka vakava tilanne on käytännössä? Kuinka moni oikeasti on nähnyt, miltä näyttää silmäkantamattomiin jatkuva merimaisema kuorrutettuna käytetyillä muovimukeilla? Kuinka moni on kuullut siitä arviosta, jonka mukaan maapallo on elinkelvoton vuoteen 2030 mennessä, jos ympäristön kiduttaminen jatkuu samaan malliin? Ja kyllä vain, luit oikein. Se on sinun elinaikanasi. Mihin ajattelit mennä?

Vaan pitääkö meidän nyt vaipua epätoivoon? Hylätä toivomme, koska, aivan, emme voi tehdä tilanteelle mitään? Luulen, että se, mikä oikeasti useimmiten on ongelma – syy, miksi ympäristömme tilanteelle ei tehdä mitään – on, ettei tiedetä keinoja, joilla vaikuttaa. Ajatellaan, että ympäristön suojeleminen edellyttää suuria päätöksiä, jotka vaikuttavat koko elämään, tai että tarvittavat teot ovat liian vaikeita toteuttaa arkisessa elämässä: Pitäisi ryhtyä vegaaniksi. Osta kaikki vaatteensa kirpputorilta. Myydä autonsa ja itkeä, kun ei omassa kotikylässä ole juna-asemaa.

Mutta eihän sen nyt ihan noinkaan tarvitse olla. Ei ympäristöä suojellakseen tarvitse kääntää koko elämänsä pääläelleen. Pienet teot merkkäavat, eikö? Koska juuri niin ne tekevät. Arkiset, lähes huomaamattomatkin muutokset, voivat olla suuri, jopa jättimäinen harppaus, jos niitä noudattavat kaikki, tai jos pelkästään yksikin ihminen noudattaa niitä tarpeeksi usein. Älä ryhdy vegaaniksi, jos et halua. Sen sijaan voit syödä viikossa vaikkapa yhden täysin vegaanisen aterian, tai vain vähentää punaisen lihan kulutustasi esimerkiksi vaihtamalla yhden jauhelihakastikkeen tonnikalaan.

Kirpputoreilta taas löytyy todellisuudessa ihan kivoja vaatteita – ei, en olisi itsekään uskonut, mutta pari kertaa kokeiltuani hurahdin täysin. Eivät ne edes niin paljon eroa perus Henkkamaukan valikoimasta. Eikä täysin uusienkaan vaatteiden ostamisesta tarvitse luopua kokonaan – vaikkapa yksi kerran vuodessa tehtävä perusteellinen kirpparikierros on parempi idea kuin ei mitään.

Yksi tärkeimmistä oivalluksista nimittäin on, ettei ympäristönsuojelu ole vaikeaa. Se on tärkeää. Eikä se, että sulkee silmänsä näiltä tämän aihepiirin uutisilta ja esittää kuuroa, kun radiossa kerrotaan tilastoja, pelasta ketään. Ei tämä mörkö mene pois sillä, että esittää kuin sitä ei olisikaan. Eikä sen voittamista myöskään voi sysätä muiden harteille. Tyypillinen kommentti "Ei minun tarvitse mitään tehdä, muut tekevät!" ei nyt toimi. Koska jos kaikki ajattelevat noin, niin normaalin tämän maailman logiikan mukaan kohta kukaan ei teekään mitään.

Nyt tässä vaiheessa palatkaamme hieman taaksepäin, sinne minun ensimmäiseen syvälliseen ympäristökeskusteluuni. Minä ja tämä eräs ystävättäreni siis olimme tylsistyneitä ja päätimme etsiä netistä syvällisiä kysymyksiä. Päädyimme pohtimaan tällaista kysymystä: Jos sinun olisi pakko valita toinen, kumman valitsisit: uran ihmisoikeusaktivistina vai uran ympäristöaktivistina? Tässä vaiheessa tämä ystävätär, ihminen, jota olin aina pitänyt aivan tavallisena, esitti näkemyksen, joka mullisti käsitykseni koko aihepiiristä: "Ehdottomasti ottaisin uran ympäristöaktivistina. Ihmiset nyt osaavat aina pitää melua itsestään: he osaavat järjestää mielenosoituksia ja kiistellä ja kirjoittaa kolumneja lehtiin. Luonto ei kykene mihinkään näistä. Siksi meidän on kyettävä sen puolesta."

Hmm.

Niinpä.

Ensi jouluna taidankin antaa lahjoiksi elämyksiä ja lämmintä

mieltä.